

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ו"ע 19-12-20311 גוטמן ואח' נ' מקרקעין באר שבע

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

לפני כבוד השופטת יעל ייטב

העוררים גיל גוטמן ואח'

נגד

המשיב מנהל מס שבח מקרקעין באר שבע

החלטה

מבוא

1. **האם זכאים העוררים להחזר אגרה ששולמה בעת הגשת הערר, לאחר שהמחלוקת נושא הערר הסתיימה בפשרה, זו השאלה שלפני.**
2. המחלוקת בין הצדדים, שבעטיה הוגש ערר על החלטת המשיב, הסתיימה בפשרה מחוץ לכותלי בית המשפט, כארבעה חודשים לאחר הדיון המקדמי, והיא אינה רלוונטית עוד לענייננו. יחד עם זאת נותרו הצדדים חלוקים בשאלה האם יש להיעתר לבקשת העוררים להשיב להם את האגרה ששולמה בעת הגשת הערר.
3. תמצית טענתם של העוררים היא שדינו של הערר לעניין תשלום האגרה, כדין תביעה לסכום קצוב, אשר על כן זכאים הם להחזר אגרה. עוד טענו העוררים כי קיים הסדר חסר ולקוי **בתקנות בתי המשפט (אגרות), התשס"ז-2007** (להלן - "**תקנות האגרה העדכניות**"), שאינו עולה בקנה אחד עם כוונתו של מחוקק המשנה, המצדיק מתן פרשנות מקלה ומרחיבה מצד בית המשפט, וכי על פי התקנות הקודמות היו הם זכאים להחזר אגרה בנסיבות שלפנינו. תמצית טענתו של המשיב מנגד היא כי בהעדר הוראה מפורשת בתקנות האגרה העדכניות, לא זכאים העוררים להחזר האגרה, גם בנסיבות של סיום המחלוקת בפשרה בשלב מוקדם של ההליך.
4. **אקדים ואציין כי לאחר עיון בטענותיהם של הצדדים ובהיסטוריה החקיקתית מצאתי שיש לדחות את בקשתם של העוררים.**
5. כפי שאפרט להלן, קובעות תקנות האגרה העדכניות הסדר סגור וממצה באשר לנסיבות ולהליכים שבהם תוחזר אגרה, לעיתים החזר אגרה בזכות (תקנה 6(ב)), לעיתים החזר אגרה בשיקול דעתו של בית המשפט (תקנה 6(ד)). לא מדובר בענייננו בלקונה, בהסדר חסר או לקוי, כפי שהציעו העוררים, כי אם בהסדר הממעיט במפורש את ההליך שלפני מההליכים שבהם קיימת זכאות להחזר האגרה, מבלי להותיר שיקול דעת לבית המשפט להשיב את האגרה.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ו"ע 19-12-20311 גוטמן ואח' נ' מקרקעין באר שבע

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

תקנות מס שבח מקרקעין

6. נקודת המוצא להכרעה במחלוקת בין הצדדים קבועה בתקנה 4 בתקנות מס שבח מקרקעין (סדרי הדין בפני ועדות ערר), התשכ"ה- 1965 (להלן- "תקנות ועדות הערר") הקובעת -

"עם הגשת כתב הערר ישלם העורר בועדה אגרה בסכום הנקוב בפסקה (5)

בתוספת הראשונה לתקנות בית משפט (אגרות), תשמ"ח-1987, ולענין זה

יראו כשווי התובענה את סכום המס השנוי במחלוקת".

7. עיון בתקנה 4 האמורה מגלה את חוסר התאמה הקיימת בה, בין ההפניה לפסקה (5) בתוספת

הראשונה לתקנות בית משפט (אגרות), התשמ"ח- 1987 (להלן- "תקנות האגרה

המבוטלות"), מצד אחד, לבין הקביעה שלפיה "יראו כשווי התובענה את סכום המס השנוי

במחלוקת", מצד שני. פסקה (5) בתוספת הראשונה לתקנות האגרה המבוטלות התייחסה

בעת שהייתה בתוקף לאגרה המשולמת ב"הגשת ערעור או ערר בבית משפט מחוזי שאינו

ערעור על פסק דין של בית משפט שלום", אשר נקבה בסכום אחיד וקבוע בסך של 150 ₪,

ללא קשר לסכום המס השנוי במחלוקת, בעוד שהתיבה "יראו כשווי התובענה את סכום

המס השנוי במחלוקת", אינה רלוונטית לקביעת אגרה בסכום קבוע, אלא לאגרה הנקבעת

בהתאם לסכום התביעה.

8. העוררים טענו כאמור בבקשתם כי תיבה זו משמיעה לנו שדינו של הערר לעניין תשלום

האגרה כדין תביעה בסכום קצוב, ועל כן יש להשיב להם את האגרה בעקבות סיום ההליך

בפשרה, כפי שהייתה האגרה מוחזרת להם אילו היה מדובר בתביעה בסכום קצוב. עיון

בהיסטוריה החקיקתית של תקנה 4 בתקנות וועדות הערר מלמד על כך שאמנם בעבר הושווה

דינה של אגרת ערר לאגרה המשולמת בעד תביעה בסכום קצוב, ואולם ברבות השנים שונתה

גישתו של מחוקק המשנה, אשר ביכר לקבוע אגרה אחידה וקבועה לתשלום בעד ערר, על פני

אגרה בהתאם לסכום המס השנוי במחלוקת, והתיבה "יראו כשווי התובענה את סכום המס

השנוי במחלוקת" נותרה בתקנה בשגגה, אף שלא נותרה לה כל משמעות.

9. בעת התקנתן של תקנות וועדות הערר, ביום 16.9.1965 (ק"ת 1774, התשכ"ה, עמ' 2740)

הורתה תקנה 4 כי -

"עם הגשת כתב הערר ישלם העורר בועדה אגרה של חמישה אחוזים מסכום מס השבח

השנוי במחלוקת ובלבד שסכום האגרה לא יפחת מחמש לירות ולא יעלה על 500 לירות".

10. האגרה נקבעה אפוא בתחילה על פי סכום המס השנוי במחלוקת, תוך הצבת גבולות מינימום

ומקסימום.

11. תקנה 4 בתקנות וועדות הערר תוקנה ביום 8.11.1976 (ק"ת 3622, התשל"ז, עמ' 402) ונקבע

בה כי -

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ו"ע 19-12-20311 גוטמן ואח' נ' מקרקעין באר שבע

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1 " עם הגשת כתב הערר ישלם העורר בועדה אגרה בסכום הנקוב בחלק ד(6) לתוספת
2 הראשונה לתקנות בית משפט (אגרות), תשל"ו-1976, ולעניין זה יראו כשווי התובענה את
3 סכום המס השנני במחלוקת".
- 4 12. תיקון זה נעשה לשם התאמת התקנה לתקנות בית משפט (אגרות), התשל"ו-1976 החדשות
5 (ק"ת התשל"ו, עמ' 2258, מיום 30.7.1976), וחלק ד(6), שאליו הפנתה תקנה 4 בתקנות ועדות
6 הערר לאחר התיקון, קבע כי בערעור מס שבח מקרקעין תשולם מחצית האגרה שהייתה
7 משתלמת אילו היה הערר תובענה, אך לא יותר מ- 500 לירות, ולא פחות מ- 100 לירות. גם
8 לאחר התיקון האמור נקבעה אפוא האגרה בהתאם לסכום המס השנני במחלוקת.
- 9 13. תקנה 4 בתקנות וועדת הערר תוקנה פעם נוספת (ק"ת 5436, התשנ"ב עמ' 975 מיום 28.4.92),
10 בתיקון שקבע-
11 "בתקנה 4 לתקנות מס שבח מקרקעין (סדרי הדין בפני ועדות ערר), התשכ"ה- 1965 (להלן-
12 התקנות העיקריות), במקום "בחלק ד(6) לתוספת הראשונה לתקנות בית משפט (אגרות),
13 תשל"ו-1976" יבוא "בפסקה (5) בתוספת הראשונה לתקנות בית משפט (אגרות),
14 התשמ"ח-1987".
- 15 14. תיקון זה הוביל לשינוי באופן קביעת האגרה, שכן פסקה (5) בתוספת הראשונה לתקנות
16 האגרה המבוטלות, שאליה הפנתה תקנה 4 בתקנות וועדות הערר לאחר תיקונה, התייחסה
17 לאגרה המשולמת ב"הגשת ערעור או ערר בבית משפט מחוזי שאינו ערעור על פסק דין של
18 בית משפט שלום", אשר סכומה בעת התקנתה היה כאמור 150 ₪.
- 19 15. תיקון התקנה, וההפניה שנעשתה בגדרו לפסקה מסוימת, מלמדת על כוונת מתקין התקנות
20 לשנות את אופן קביעת האגרה לסכום אחיד וקבוע, שאינו מושפע עוד מסכום המס השנני
21 במחלוקת כפי שהיה בעבר. אך בשל שגגה לא הושמטה על ידי מתקין התקנות התיבה "יראו
22 כשווי התובענה את סכום המס השנני במחלוקת", אף שלא נותרה עוד משמעות כלשהי
23 לתיבה האמורה. למרות שתיבה זו לא הושמטה בגדרו של התיקון, אין בה כדי לקבוע שדין
24 ערר מיסוי מקרקעין לעניין האגרה כדין תביעה בסכום קצוב, בשעה שמתקין התקנות הפנה
25 במפורש לאגרה המשולמת בעד ערעור אחר או ערר. אין בה אף כדי להעניק לעורר את זכות
26 הבחירה בין שתי חלופות לתשלום האגרה.
- 27 16. תקנות האגרה המבוטלות, המוזכרות בתקנות ועדות הערר, הוחלפו כידוע בתקנות האגרה
28 העדכניות, ובהתאם לסעיף 25 בחוק הפרשנות, התשמ"א- 1981 (להלן- "חוק הפרשנות"),
29 מפנות תקנות ועדות הערר, לאחר ביטול תקנות האגרה המבוטלות לתקנות האגרה
30 העדכניות.
- 31 17. הפרט הרלוונטי בתוספת לקביעת סכום האגרה בהליך שלפני, שאליו מפנה תקנה 4 בתקנות
32 וועדות הערר על פי חוק הפרשנות, הוא פרט 17 בתוספת, אשר החליף את פסקה (5). פרט
33 17 בתוספת עוסק באגרה המשולמת בעד 'ערעור אחר או ערר' המוגשים בבית משפט מחוזי.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ו"ע 20311-12-19 גוטמן ואח' נ' מקרקעין באר שבע

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

נוכח טיבו של ההליך שלפני, שהינו כאמור ערר על החלטת מנהל מיסוי מקרקעין, האגרה ששילמו העוררים בעת פתיחת ההליך הייתה אגרת "ערעור אחר או ערר", כקבוע בפרט 17 בתוספת לתקנות האגרה העדכניות, אשר סכומה הוא 910 ₪ בלבד (בערכי יום ההחלטה), ולא האגרה החלה בהגשת תביעה בסכום קצוב.

החזר אגרה

18. ההוראות לעניין החזר אגרה בנסיבות של סיום מחלוקת בפשרה בשלב מוקדם של בירור ההליך, שמטרתן עידוד סיום מחלוקות בפשרה, ומניעת בירור ההליך המשפטי עד תומו, קבועות בתקנות האגרה העדכניות, תוך הבחנה בין סוגי הליכים מסוימים. תקנות האגרה העדכניות קובעות הסדר סגור וממצה, תוך התאמה בין סיווג ההליך לצורך קביעת סכום האגרה, לבין ההוראות בדבר החזר אגרה. בראש ובראשונה נקבעו הוראות בדבר החזר אגרה לעניין תביעה בסכום קצוב, בתקנות משנה (ב) ו- (ד) של תקנה 6, הראשונה עוסקת בהחזר אגרה בזכות, והשנייה עוסקת בחזר אגרה בשיקול דעת בית המשפט.

19. כפי שציינתי, מלמדת ההיסטוריה החקיקתית, על כך שתקנות 6(ב) או 6(ד) בתקנות האגרה העדכניות אינן רלוונטיות לענייננו, שכן לא מדובר בענייננו בתביעה בסכום קצוב. כשם שהעוררים לא חויבו בפתיחת ההליך באגרה המיועדת לתביעה בסכום קצוב, כך אין הם זכאים להחזר אגרה על פי תקנה 6(ב) או 6(ד) בסיום ההליך. למותר לציין כי גם אילו הייתה תקנה 6(ב) בתקנות האגרה העדכניות חלה בענייננו, סכום הניכוי, שאותו אין להחזיר, על פי פרט 35 בתוספת, הוא 1,218 ₪, סכום העולה על סכום האגרה ששולם. גם אילו הייתה פרשנותם של העוררים מתקבלת אפוא, או אילו היה מקום לפרש את תקנה 4 בתקנות וועדות הערר כמקנה לעורר זכות בחירה באשר לתשלום האגרה, (ואינני סבורה שיש מקום לפרשנות האמורה), לא נותרה יתרת אגרה להחזר.

20. התקנה הרלוונטית לענייננו היא תקנה 15 בתקנות האגרה העדכניות, המורה על החזר אגרה בהתקיים אחת מהנסיבות המנויה בתקנה 6(ב). תקנה 15 קובעת רשימה סגורה של הליכים המנויים בה, הליכים על פי פרט 16, 20, 21, 24 או 27 בתוספת בלבד. אגרה המשולמת על פי פרט 17 בתוספת לתקנות האגרה העדכניות אינה מנויה בתקנה 15, ועל כן לא ניתן להחזיר את האגרה ששולמה בענייננו בהתאם לתקנה האמורה.

21. תקנות האגרה המבוטלות אינן רלוונטיות עוד לענייננו, כפי שציינתי קודם לכן, ואולם נוכח טענתם של העותרים, שלפיה בהתאם לתקנות האגרה המבוטלות הייתה להם זכאות להחזר האגרה, זכאות שנשללה מהם בשל פגם או ליקוי בהתקנה התקנות, אתייחס בקצרה לתקנה 15 בתקנות האגרה המבוטלות. לאחר התיקון שעליו הסתמכו העוררים, קבעה תקנה 15 על פי ציטוט העותרים, כי-

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ו"ע 20311-12-19 גוטמן ואח' נ' מקרקעין באר שבע

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1 "הסתיים הליך בפשרה או בוטל או נמחק על ידי מגישו, הכל לא יאוחר משיבת קדם
2 המשפט הראשונה, תוחזר האגרה ששולמה, בניכוי הסכום הנקוב בפרטים 8(א) או 8(ב)
3 בתוספת הראשונה, לפי העניין".

4 22. החזר האגרה על פי הנוסח האמור התייחס לסיום הליך בפשרה לא יאוחר משיבת קדם
5 משפט ראשונה. הואיל וההליך שלפני לא הסתיים בפשרה 'לא יאוחר ממועד ישיבת קדם
6 המשפט הראשונה', אלא 4 חודשים לאחר ישיבת קדם המשפט הראשונה, גם אילו היו חלות
7 בענייננו תקנות האגרה המבוטלות, בנוסחן לאחר התיקון שצוטט בידי העוררים, לא היו
8 העוררים זכאים להחזר אגרה, בניגוד לטענתם (וראו גם בג"ץ 6490/04 צביח ואח' נ' מפקד
9 כוחות צה"ל בגדה המערבית פ"ד נט(3) 742).

10 23. לא מצאתי לקבל את טענת העוררים שלפיה מוסמך בית המשפט להחזיר אגרה גם בנסיבות
11 שבהן שולמה אגרה על פי פרט 17 מהטעם שהייתה זו כוונת מתקין התקנות, שהיה מדובר
12 בשגגה, או שמדובר בלקונה. מעבר לכך שבלשון התקנה אין כל תמיכה לטענה האמורה,
13 העובדה שהתקנה נוקבת בפרטים מסוימים, ונמנעת מהחלת התקנה על כלל הפריטים, כך
14 שפרטים רבים הקובעים אגרות שונות אינם מנויים בתקנה 15, לרבות ערעור אחר או ערר
15 המוגשים בבית המשפט העליון (פרט 30), מלמדת על הסדר שלילי, ועל כוונת מתקין התקנות
16 לצמצם את סוגי ההליכים שבהם תוחזר אגרה, לצד הרחבת פרק הזמן שבגדרו ניתן יהיה
17 לקבל החזר אגרה בעקבות פשרה. מטרת החזר האגרה הינה כאמור עידוד סיום הליכים
18 בפשרה, תוך חיסכון בזמן שיפוטי יקר ובמשאבי הציבור, ואולם חובת הניכוי הקיימת
19 מהאגרה ששולמה, מלמדת על שיקול נוסף ששוקל מתקין התקנות, נשיאה חלקית בעלויות
20 הכלכליות של ההליך שנגרמו בעצם פתיחת ההליך, ומניעת הליכי סרק. סביר להניח
21 שמחוקק המשנה שקל שיקולים אלו, כמו גם את גובה האגרה ששולמה בפתיחת ההליך,
22 בסכום קבוע ונמוך (910 ₪) לעומת האגרה שנקבעה בפרטים שלגביהם נקבע החזר אגרה
23 (1,410-3,016 ₪), ומצא לנכון שלא להתיר החזר אגרה בהליכים מסוימים, כגון בהליך שלפני
24 (אף שהניכוי הרלוונטי מסתכם על סך של 501 ₪ בלבד). מחוקק המשנה אף מצא לנכון שלא
25 להותיר לבית המשפט סמכות שבשיקול דעת להורות על החזר האגרה, ומשלא מסורה לבית
26 המשפט סמכות כלשהי בעניין זה, אינני רואה דרך לקבוע החזר אגרה ששולמה בפרט שאינו
27 מוזכר במפורש בתקנה.

28 24. למותר לציין כי העובדה שהערר נמצא מוצדק, או שעמדת העוררים התקבלה על ידי המשיב
29 לאחר הגשת הערר, אינה שיקול להחזר אגרה, כי אם שיקול שיש להביאו בחשבון לעניין
30 ההוצאות, ובענייננו הוסכם בין הצדדים, במסגרת הפשרה שאליה הגיעו, על כך שהוצאות
31 לא יושתו (ראו גם בפרשת צביח).

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ו"ע 20311-12-19 גוטמן ואח' נ' מקרקעין באר שבע

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

סיכום

25. מבחינת מהותו של ההליך, לא מדובר בענייננו בתביעה בסכום קצוב, אלא בערר, שהאגרה המשולמת בו, על פי פרט 17, היא בסכום אחיד ונמוך, ללא קשר לשווי התביעה (או המס השנאי במחלוקת). בתקנות האגרה העדכניות לא נקבעה הוראה המזכה את העוררים בהחזר אגרה בנסיבות של סיום המחלוקת בפשרה, אלא נקבע הסדר שלילי, הממעט את ההליך שלפני מההליכים שלגביהם קיימת זכות לקבלת החזר האגרה. תקנות האגרה העדכניות נמנעו מלהותיר לבית המשפט שיקול דעת להחזרת האגרה ששולמה בפתירת ההליך, ולפיכך אין בידי בית המשפט אפשרות להיעתר לבקשה.

26. אשר על כן אני דוחה את בקשת העוררים להחזיר להם את האגרה. נוכח הסכמת הצדדים באשר להוצאות בקשה זו, יישא כל צד בהוצאותיו.

ניתנה היום, ל' תשרי תשפ"א, 18 אוקטובר 2020, בהעדר הצדדים.

יעל ייטב, שופטת